

Eucharistie

bulletin

raad van kerken in nederland

oecumenisch bulletin 2/2014

over
de
eucharistie

Wat komt ...	1
Peter Schmidt houdt Oecumenelezing 2015	2
De man achter de pelgrimage	3
Beleving onder woorden	5
Wat spreekt ...	7
Gebed overbrugt verschil	8
Gebed is de sleutel	10
Ordinatie van vrouwen	11
Wat raakt ...	13
Syrisch-orthodoxe in actie tegen ISIS	14
Als het leven pijn doet ...	15
Zwarte Piet, ik zie je wel, maar hoor je niet	16
Oecumene ter plaatse	17
Wat verbindt ...	19
Bijbel in Gewone Taal - om samen te lezen	20
Opdat zij allen één zijn	22
Berichten	23
Column 'Erbarme Dich'	24

Colofon

Raad van Kerken in Nederland

secretariaat Kon. Wilhelminalaan 5 3818 HN Amersfoort
 telefoon 033 4633844
 alg. secretaris ds. Klaas van der Kamp
 e-mail rvk@raadvankerken.nl
 website www.raadvankerken.nl

Oecumenisch Bulletin

eindredactie Beppie van Laar, Raad van Kerken in Nederland,
 Kon. Wilhelminalaan 5, 3818 HN Amersfoort;
 e-mail: rvk@raadvankerken.nl
 medewerkers Stefan Bernhard, Ruben Flach, George Hanna,
 Klaas van der Kamp, Sam Van Leer, Jaap van der
 Linden, Kees Nieuwerth, Arjan Plaisier, Hans de
 Rie, Margarithe Veen, Clazien Verheul, Floris Visser,
 Fokke Wouda
 foto's Anneriek Limburg (pag. 16), Jaap van der Linden
 (pag. 18), Nederlands Bijbelgenootschap (pag. 20),
 Raad van Kerken
 omslag Kinderen van God. Bijbelverhalen verteld door
 aartsbisschop Desmond Tutu. Uitgave Benjamin,
 Heerenveen. Het thema sluit aan bij het artikel
 Beleving onder woorden (pag. 5 en 6).
 vorm omslag Marijke Kamsma - bliksemzwart.nl

Oecumene-scan

De Raad van Kerken heeft een digitale scan ontwikkeld waarmee plaatselijke kerken hun oecumenische ontwikkeling kunnen verkennen. In tien minuten tot een kwartier vult de bezoeker van de website van de Raad 25 vragen in. Op basis daarvan volgt er een rapportcijfer voor de plaatselijke oecumene, compleet met een beoordeling van de situatie en suggesties voor verdere stroomlijning van de samenwerking. Het idee is ontstaan bij de werkgroep Convenanten. Deze groep heeft talloze plaatselijke raden van kerken bezocht en had behoefte aan een gemakkelijk toegankelijke digitale vragenlijst, waarmee kerkelijke vrijwilligers een rapportage ontvangen en beleid kunnen ontwikkelen. De gedetailleerde rapportage helpt plaatselijke raden aan concrete doelstellingen.

De oecumene-scan is te vinden op www.raadvankerken.nl; links boven staan de woorden 'Doe de oecumene-scan'. Wie daarop klikt, komt vanzelf in het programma.

Wat komt ...

Je kunt pelgrimeren beschrijven in woorden. Je kunt het thema ook verkennen in de kunst. In de Oecumenelezing kiezen we de laatste invalshoek. Op de foto een vrije associatie naar de kunst van autodidact Howard Finster (1916-2001). Hij preekte in een baptistengemeente in de Verenigde Staten. Hij maakte 'gewijde kunst' door allerlei voorwerpen te beschilderen met Bijbelse gedachten. Zijn idee bij een beschilderde fiets: gaande door de wereld wordt het evangelie zichtbaar.

Peter Schmidt houdt Oecumenelezing 2015

Je kunt een ontwikkeling benoemen aan de hand van teksten. Maar evenzo kan je tot typeringen komen door naar kunst te kijken. Die laatste vaardigheid verstaat prof. dr. Peter Schmidt, de hoogleraar die de Oecumenelezing 2015 verzorgt over 'pelgrimage'.

Het is gelukt een originele inleider te vinden voor de komende Oecumenelezing. Natuurlijk kan je teruggrijpen op mensen bij de Wereldraad die het thema hebben aangereikt aan de assemblee in Busan. Maar wellicht is het krachtiger uit een andere hoek met een verhaal te komen. Met Peter Schmidt is er zo'n speelse benadering gevonden.

Schmidt heeft onder meer in zijn dissertatie *In de handen van mensen* laten zien hoe de voorstelling van Christus door de eeuwen veranderde. Hij toont in zijn boek bijvoorbeeld een schilderij van Pieter Bruegel de Oude (ca. 1525-1569) over de kruisdraging van Christus (zie foto). De kunstenaar plaatste Christus weliswaar in het centrum van zijn compositie, maar tegelijk is hij verloren tussen de massa mensen die naar het galgenveld stormt als naar een kermis. 'Hoewel Bruegels schilderij helemaal geen historische reconstructie is, kan het toch iets suggereren over de onbenulligheid van de executie van een Galileeër en twee gezellen in het overvolle Jeruzalem tijdens een groot pelgrimsfeest,' Het woord 'pelgrim' is bij dat schilderij overigens geen ideaaltype van christelijk of joods leven - en daarmee spiegelpunt voor de pelgrimage van gerechtigheid en vrede -, maar eerder afleidend volksvermaak.

Peter Schmidt gaat in zijn inleiding ook op andere facetten in van de bedevaartstocht en het leven als pelgrimage, waarbij natuurlijk ook zijn vertrouwdheid met christelijke af-

beeldingen in bredere zin aan de orde komt. Schmidt werd als priester gewijd op 3 juli 1971 in Gent, studeerde verder en bouwde een rijke ervaring op als docent. Met zijn rooms-katholieke achtergrond kent hij de pelgrimage niet alleen uit boeken, maar kan hij eenvoudigweg uit de eigen rooms-katholieke traditie putten om het thema te belichten vanuit een van de kerken die als adviseur met de Wereldraad is verbonden.

Aansluitend op zijn lezing is ds. Karin van den Broeke, lid van het Centraal Comité van de Wereldraad, gevraagd om een reactie te geven. Zij kan als geen ander daarbij weer de verbinding leggen tussen het op zichzelf staande verhaal van esthetiek en de morele en geëngageerde insteek van Genève.

De Oecumenelezing vindt plaats op 16 januari 2015, 15.00 uur, in de Geertekerk in Utrecht. Toegang € 10,00; bij de ingang te voldoen; studenten gratis. Aanmelden: rvk@raadvankerken.nl

De man achter de pelgrimage

Onlangs hield Hielke Wolters, adjunct-secretaris generaal van de Wereldraad van Kerken, een inleiding in Hengelo over de assemblee in Busan en de oproep van de Wereldraad tot pelgrimage. Kees Nieuwerth vertelde over de manier waarop de Raad van Kerken in Nederland vorm en inhoud denkt te geven aan het thema 'Pelgrimage'. Daarna had hij een gesprek met Hielke Wolters over waartoe het project moet leiden.

Wat is de Pelgrimage van Gerechtigheid en Vrede?

Het is een van de meest uitdagende en inspirerende besluiten van de assemblee, die oproep om deel te nemen aan een Pelgrimage van Gerechtigheid en Vrede. In de woorden van de boodschap van de assemblee: 'Uitgedaagd door onze ervaringen in Busan dagen wij jullie uit om je Godgegeven talenten in te zetten voor transformerende activiteiten.' Kort gezegd: je wordt gevraagd je in te zetten voor veranderingen die nodig zijn om echte gerechtigheid en vrede te bewerkstelligen. Het is een uitnodiging aan gelovigen, gemeenten, lidkerken en de internationale oecumenische gemeenschap als geheel om mee te doen aan die pelgrimage.

Het is ook een andere manier om samen te werken aan eenheid. Niet zozeer in termen van orthodoxie (theologisch), maar veeleer in die van orthopraxie: samen werken aan de Missio Dei, bouwen aan het Koninkrijk.

Hielke Wolters

Wat is de ambitie van het project?

Dat de kerken in onderlinge verbondenheid strijden tegen onrecht en onvrede. Dat kerken overal - in hun eigen specifieke context - werken aan gerechtigheid en vrede. Dat we onze ervaringen de komende jaren uitwisselen en van elkaar kunnen leren. Dat dit leidt tot meer eenheid en geloofsverdieping.

Logo Wereldraad bij het thema pelgrimage

Wat kunnen plaatselijke kerken en raden doen?

Hun situatie, hun eigen context analyseren en bespreken. Waar is ook hier sprake van onrecht en onvrede? Daarop reflecteren vanuit het geloof en zich inzetten voor veranderingen. De veranderingen die je wilt zelf te zijn, door zelf ook rechtvaardigheid en vrede vóór te leven als gemeenschap van gelovigen.

U hebt in Hengelo gezegd: 'Het is geen campagne.' Wat bedoelt u daar precies mee?

Eerdere projecten van de Wereldraad noemden we programma of decade, maar dat is eigenlijk een woordgebruik dat we leenden van de Verenigde Naties, de internationale politiek. We hebben bewust gekozen voor een begrip dat meer eigen is aan de kerken, aan de spiritualiteit, aan de oecumene: pelgrimage. Het heet ook niet Pelgrimage **voor**, maar **van** Gerechtigheid en Vrede. Het beeld dat de Wereldraad daarbij heeft, is dat van Psalm 85 waar gerechtigheid en vrede elkaar kussen en omarmen.

Eén huis voor allen

Klaas van der Kamp pleit voor een spirituele insteek van de pelgrimage. Bent u het daarmee eens?

Ja en nee. Ja, het begint bij een spirituele insteek, pelgrimage is een spiritueel begrip. Het samen op weg gaan kan tot geloofsverdieping leiden en tot het opnieuw geven van zin en richting aan ons leven als gelovigen en gemeenschappen. Maar er is ook een profetische dimensie, die van het zich uitspreken tegen onrecht en oorlog, en een oecumenische dimensie, die van het verder ontwikkelen van geloofsgemeenschap tussen de lidkerken van de Wereldraad.

Het gaat om een Pelgrimage van Gerechtigheid en Vrede. Wat voegen die begrippen gerechtigheid en vrede toe?

In verschillende delen van de wereld verkeren de kerken te midden van conflictsituaties. Die moeten we zien te overstijgen door samen te werken aan gerechtigheid en vrede. Bovendien mogen we toch stellen dat dit tot het wezen van de kerk behoort, het bouwen aan het koninkrijk Gods? In die zin kunnen we dus ook zeggen dat door de jaren heen het beleid van de Wereldraad steeds gericht is geweest op gerechtigheid en vrede, kijk maar naar het conciliair proces. Er is dus sprake van consistentie in het beleid van de kerken. Waarbij in het kader van de pelgrimage voor de Wereldraad de komende tijd het ondersteunen van kerken in conflictgebieden (Oekraïne, Midden-Oosten, Zuid-Soedan, Congo) en klimaatverandering/ecojustice belangrijke prioriteiten zullen zijn.

Wanneer is de pelgrimage wat u betreft geslaagd?

Wanneer de kerken in de loop van deze pelgrimage hun onderlinge gemeenschap versterken, samen getuigen van hun geloof en dat uiten in daden van rechtvaardigheid en vrede, en komen tot inspirerende en vernieuwende manieren om hun boodschap aan de wereld uit te dragen.

Meer informatie over pelgrimage is te vinden op: www.raadvankerken.nl. Bij een van de kleinere afbeeldingen op de homepagina, midden onder vindt u de afbeelding om door te klikken.

Beleving onder woorden

Een speciale taakgroep Beleving eucharistie/avondmaal inventariseert momenteel hoe in de verschillende kerken de viering van het sacrament van de tafel wordt beleefd. Het onderwerp staat hoog op de agenda van de Raad, omdat vermoed wordt dat christenen in de beleving minder verschillen dan je op basis van de theologische discussies soms zou verwachten. Een bijdrage van Fokke Wouda.

De inventarisatie staat niet op zichzelf, maar staat in een lijn van onderzoek naar overeenkomsten en verschillen omtrent het sacrament. Inhoudelijk werd in 1982 een belangrijke stap gezet met de publicatie van het Lima-rapport door de Wereldraad van Kerken. In 1989 volgde een onderzoek gericht op de liturgische teksten. In deze teksten komen theologie en beleving concreet samen. Een van de conclusies van dat rapport was dat er sprake is van accentverschillen die moeilijk zijn te overbruggen. Nu wordt een derde perspectief uitgelicht: de beleving onder de gelovigen zelf. De verhoudingen tussen de verschillende tradities op theologisch vlak zijn onderzocht en onderwerp van oecumenische dialoog. Het is goed mogelijk dat de verhoudingen op het vlak van persoonlijke beleving anders liggen en een nieuw perspectief openen voor het interkerkelijk gesprek.

Het doel van het project is allereerst om het gesprek over eucharistie en avondmaal, dat nog steeds een heikel punt is in de oecumene, positief te toonzetten. De hoop is dat dit gesprek wederzijdse herkenning op zal roepen die een extra impuls kan zijn voor de zoektocht naar eenheid. Een tweede doel is dat de verwerkte gegevens een beeld geven van de huidige overeenkomsten en verschillen tussen de kerken op het punt van de beleving. Naar aanleiding hiervan kunnen conclusies getrokken worden over de actuele verhoudingen tussen christenen op het vlak van hun geloofsbeleving. Worden daar de-

zelfde verschillen ervaren die onderwerp zijn van de theologische discussie? Of bieden zij juist een nieuw perspectief van herkenning?

Tijdens de voorbereidingen vond in de taakgroep een intensieve uitwisseling van ervaringen plaats. In september is de verkenning op plaatselijk vlak van start gegaan. De

Variaties in symbolen

taakgroep heeft een inventarisatieformulier en didactisch materiaal ontwikkeld. Deze zijn verstrekt aan plaatselijke raden van kerken en andere contactpersonen. Zij zullen gesprekken rond het onderwerp organiseren. Het is ook mogelijk op eigen initiatief mee te doen. Het onderzoek bestaat uit vier vragen; twee open vragen en twee meerkeuzenvragen. Alle materialen, inclusief het inventarisatieformulier, staan op de website van de

Raad van Kerken. Ingevulde formulieren kunnen tot en met 31 december 2014 worden ingestuurd. U bent natuurlijk welkom om als individu uw bijdrage te leveren. Gezien de doelstellingen van het project is het nog waardevoller als u uw antwoorden bespreekt met anderen, bijvoorbeeld in een (inter)kerkelijke gespreksgroep. In ieder geval nodigt de Raad van Kerken u van harte uit om te participeren in dit project, dat zo'n belangrijk aspect van het kerk-zijn raakt.

Begin 2015 zullen de ingezonden ervaringen worden geanalyseerd. Naar aanleiding hiervan kan een concluderend rapport worden opgemaakt. De hoop is dat dit ook zal leiden tot een gezamenlijke verklaring van de deelnemende kerken waarin zij de huidige stand van zaken verwoorden.

Het verschil in beleving wordt al duidelijk door het gebruik van verschillende namen voor het sacrament, zoals ze gangbaar zijn in de afzonderlijke denominaties. Deze benamingen reflecteren iets van de geloofsinhoud die het meest beleefd wordt in de viering van het sacrament. Zo noemt de Rooms-Katholieke Kerk het sacrament 'eucharistie', een woord dat 'vreugde' en 'dank' betekent. Dank vanwege de vereniging met Jezus, waardoor deelnemers samen met hem offer aan God en aan elkaar worden. De meeste protestantse kerken geven de voorkeur aan de benaming 'avondmaal.' Een woord dat de maaltijd dimensie voor het voetlicht brengt en dat de herinnering aan het laatste avondmaal oproept.

Deze overweging van de verschillende manieren om het sacrament te benoemen laat zien dat bepaalde theologische vooronderstellingen in de viering van het sacrament sterker uitgelicht worden dan andere. Het zal interessant zijn te zien of een soortgelijke focus ook terug te zien is in de dagelijkse beleving van mensen. Het onderzoek van de Raad brengt zo in kaart hoe het sacrament beleefd wordt, hoe deze beleving zich verhoudt tot theologische kernbegrippen en hoe de ervaringen van mensen uit verschillende kerken zich tot elkaar verhouden. De oecumene is immers niet alleen een theologisch debat, maar juist ook een zoektocht naar een gezamenlijke beleving van het geloof.

Meer info en meedoen? Dat kan via de website van de Raad, in de gele balk vindt u het kopje 'eucharistie'. Ingevulde formulieren kunnen tot en met 31 december 2014 worden ingestuurd. Wellicht is bij verschijnen van het blad ook een digitale versie beschikbaar.

Wat spreekt ...

Al jaren bidden christenen uit verschillende gebedsculturen samen tijdens de Week van gebed, die in 2015 gehouden wordt van 18 tot en met 25 januari. De devotie op de foto past wellicht meer bij de katholieke cultuur dan bij de evangelische. Hoewel de hang naar symbolen ook in niet-katholieke kring oprukt.

Gebed overbrugt verschil

In theologische standpunten kan je je verschuilen. Dogma's kan je klinisch beredeneren. Maar in het gebed houden vluchtbewegingen op en kan je zelf niet buiten schot blijven. Het gebed raakt de innerlijke toewijding of het is per definitie geen gebed.

De mensen die in gesprek zijn gegaan over de katholieke en evangelische gebedstradities onlangs in Driebergen waren het er in grote lijnen over eens dat de persoonlijke betrokkenheid van mensen kerkmuren slecht. Of je nu orthodox bent, of rooms-katholiek, of anglicaan, protestant of baptist: op het moment dat je je hart openlegt onderkent een ander de authenticiteit en de spiritualiteit. Sommige mensen komen die spiritualiteit het makkelijkste op het spoor als ze woorden overnemen die de traditie aanreikt. Anderen laten zich graag meenemen door een spontaan gebed. Het zijn twee verschillende invalshoeken, maar je kunt er een kaartje aanhangen als 'behorend bij deze of die kerk'. En er zijn altijd wel weer grensgangers die de uitspraak loochenstraffen.

Jezus heeeelp!!!!

Jezus U maakte alleen mensen beter en nooit ziek.

U wilt dat wij dat ook doen.

Help ons ziektes niet te omarmen als cadeautjes van onze Vader die van ons houdt.

(fragment vanuit de Rafaëlgemeente)

Tijdens de uitwisseling in Driebergen werd het wel even geprobeerd. 'Het spontane gebed staat voor vitaliteit', zei iemand. Maar onmiddellijk legden anderen uit, dat er hele fraaie formuliergebeden zijn in de (doop)-liturgie, dat er prachtige teksten zijn van Franciscus en Ephrem bijvoorbeeld, waar

mensen met minder vocabulaire bagage zich spiritueel aan kunnen optrekken.

De Raad van Kerken en de EA-EZA grijpen de Week van gebed 2015 aan om het gesprek aan de basis over het gebed te stimuleren. Uit evaluaties in andere jaren blijkt dat de meeste gebruikers geanimeerd gebruik maken van de materialen die de landelijke bureau's ontwikkelen. Men reageert ook bevestigend op de vraag of men landelijk naar verdere samenwerking moet streven. Maar op de vraag of men dat zelf plaatselijk doet, reageren veel plaatsen ontkennend. Wellicht helpt het, zo redeneerden de initiatiefnemers, als we een boekje maken met gebeden van kerkelijk vooraanstaande mensen, waarin we laten uitschrijven hoe er in verschillende tradities wordt gebeden. De uitgave *Eén druppel jou* is daarvan het resultaat.

Je moet de teksten met een vergrootglas bekijken om de verschillen te zien. Er zijn wel nuances. Bijvoorbeeld als het gaat om het godsbeeld. De meeste evangelische gebeden spreken God aan als 'Vader', of als 'Vader in de hemel'. In de oecumenische gebeden kom je vaak het neutralere 'Heer' tegen, of een uitdrukking met meer omschrijvingen zoals 'almachtige en barmhartige Vader'. Soms kan je in de aanspreekvorm een concreet kerkgenootschap herkennen. Iemand van de Broedergemeente zegt: 'Jezus Christus, Heer en Broeder'. En de aanspreekvorm 'Eeuwige' is bij enkele vrouwen favoriet.

God,
u hebt ons lief,
u luistert naar onze gebeden,
maar ook naar onze Stilte.

(fragment vanuit de Quakers)

Bijna alle gebeden brengen een verzoek onder woorden. De evangelische teksten doen vaak een poging om het persoonlijke leven nog meer transparant te maken vanuit God. De oecumenische vragen zijn qua focus breder. Mensen zijn ook iets eerder geneigd om met God in discussie te treden.

Almachtige en barmhartige God,
Uw Zoon Jezus heeft ons geleerd te bidden.
U mogen wij onze Vader noemen en alles aan U vragen.
Geef ons meer geloof in de kracht van het gebed.

(fragment vanuit de Rooms-Katholieke Kerk)

Een opvallend verschil ligt in het waarden van de traditie. Iemand uit evangelische kring bidt: 'Laat ons niet wonen in het verleden'. Een oecumenicus wijst juist op 'de boog van het verbond' die boven ons leven staat.

Veel opvallender dan de verschillen zijn de overeenkomsten. Zowel oecumenici als evangelische christenen hebben oog voor de maatschappelijke vragen. Beide realiseren zich ook dat er transitie, verandering nodig is. En beide verlangen naar een grote

mate van vertrouwdheid met de Heer. De titel van de uitgave wijst daar ook op. Daaruit spreekt de bede om niet langer U tegen God te zeggen, maar 'jou'. 'Eén druppel jou is me meer dan een rivier vol water', aldus het laatste gebed.

Dank U, Vader God voor moeders,
vaders, broers, zussen,
oma's en opa's, trouwe vrienden en vriendinnen,
die ons omringen met positieve gebeden en met bemoedigingen.

(fragment vanuit de Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten)

'Dorst?' als thema voor Gebedsweek 2015

Voor mensen die plaatselijk in gesprek willen over de gebedservaringen zijn er gespreksvragen en een Bijbelstudie opgenomen op de www.raadvankerken.nl > Vieren > Week van gebed 2015

Gebed is de sleutel ....

Het materiaal voor de Week van gebed in 2015 komt dit keer uit Brazilië. Ruben Flach, directeur van stichting Opwekking, groeide op in Brazilië als zendingskind en keerde later zelf als zending terug. In totaal woonde hij 27 jaar in Brazilië. Over de bron, het water en het gebed. Een kennismaking met het thema voor 2015.

Toen ik haar leerde kennen haalde ze, samen met de andere vrouwen, nog water bij een bron aan de rand van het dorp, in het binnenland van Brazilië. Met een groot blik vol met water balancerend op het hoofd liepen ze weer terug, al die kilometers, een zware opgave. Het water werd gefilterd in grote aarden filters, waar het schoon en koel werd, klaar om gedronken te worden. Maar deze vrouw had ook een andere dorst. Ze had dorst naar God.

had ze een gebed uitgesproken. Vanaf dat moment veranderde haar leven. Gebed werd het allerbelangrijkste in haar leven. Ze ging bidden tot God dat er een kerk zou komen in haar kleine dorp. Maar ze bad niet alleen, ze kwam ook in actie. Iedere zondag liep ze 20 kilometer, naar het grotere dorp, om een kerkdienst bij te wonen. Na de kerkdienst liep ze, langs de zandweg, dezelfde 20 kilometer weer terug, naar huis. Na een aantal jaren werd haar gebed verhoord, er kwam een kerk in haar kleine dorp. Ze was enorm blij en in haar enthousiasme vertelde ze aan haar burens over haar gebeden en deze bijzondere verhooring.

Inmiddels is zuster Norfina 97 jaar en nog redelijk gezond. Ook hoeft ze, gelukkig, geen water meer te halen bij die bron. Als ik weer eens in Brazilië ben ga ik altijd bij haar op bezoek. Nog steeds ontmoet ik een vrouw die, te midden van alles wat het leven met zich mee brengt, dorstig blijft naar het contact met God. Het is een biddende vrouw, er fonkelt iets in haar ogen. Ze kijkt me dan aan en herhaalt een zin die ik honderden keren uit haar mond heb gehoord: *'Pastor Ruben... gebed is de sleutel.'*

Wat een levenswijsheid en wat een voorbeeld. In welke situatie we ook zitten, hoe groot onze nood ook kan zijn, er is altijd hoop, er is altijd toekomst. Als we elkaar er maar aan blijven herinneren: *gebed is de sleutel!*

Landkaart Brazilië

Door middel van een radioprogramma hoorde ze over deze God, die haar zo liefhad dat hij zijn eigen zoon naar de aarde had gestuurd. In de kleine keuken, bij het houtfornuis waar ook de krakende radio stond,

Ordinatie van vrouwen

De Anglicaanse Kerk biedt meer ruimte aan vrouwen bij de invulling van het ambt. Priester Sam Van Leer, afgevaardigd vanuit de Anglicaanse Kerk naar de Raad van Kerken en lid van het moderamen, gaat in op de achtergronden.

De weg naar de wijding van vrouwen in de Kerk van Engeland is lang en pijnlijk geweest. Het kostte veel overtuigingskracht, geduld en gebed om de eenheid te bewaren in de brede en diverse gemeenschap die de Kerk van Engeland is. En het kostte veel tijd om niet louter met meerderheid van stemmen te beslissen, maar naar consensus te zoeken als uitdrukking van de wil van God.

Erkenning van de gaven

De christelijke kerk is vanaf het begin gezegend door de dienst van vrouwen. Maar de Anglicaanse Communie begon het gewijde ambt voor vrouwen pas serieus te overwegen in het jaar 1860, toen de Kerk van Engeland de eerste 'diaconessen' benoemde om het diaconale werk van onderwijs en verpleging te doen. De bestaande scheppingstheologie en sacramentele theologie en de interpretatie van een aantal nieuwtestamentische brieven reserveren het priesterambt van Woord en sacrament voor mannen. In 1943 gaf de bisschop van Hongkong toestemming aan diacones Florence Lei Tim-Oi om communie te vieren in geval van nood tijdens de Japanse bezetting. Tim-Oi besloot na de oorlog haar communielicentie op te geven ondanks de unanieme steun van haar bisdom.

De erkenning van de gaven van vrouwen groeide in de naoorlogse periode. De Lambeth Conferentie van de wereldwijde Anglicaanse Communie vroeg lidkerken in 1968 te beraadslagen over de wijding van vrouwen. Lambeth besloot in 1978 dat een bisschop vrouwen mocht wijden als hij de toestemming

van zijn provincie had. In 1970 had de Episcopale Kerk in de Verenigde Staten al vrouwelijke diakens gewijd en in 1976 stemde deze kerk ermee in dat niemand voor het ambt geweigerd kon worden op grond van geslacht. Canada, Nieuw-Zeeland, Kenia, Oeganda, Ierland, Australië en Zuid-Afrika wijdden vrouwen tot priester in de jaren daarna.

Parochies beslissen

De 'moederkerk' van Engeland was nog niet zover. Vrouwen worden gewijd tot diakonen sinds 1987, maar er bleven bedenkingen rond het priesterambt. De Algemene Synode nam in 1992 een motie aan om vrouwen tot priester te wijden, maar honderden geestelijken die daartegen waren, traden af. Gevolg was dat een volgende wet van de Synode in 1993 toestond dat parochies zelf konden beslissen of ze de dienst van gewijde vrouwen accepteerden of niet. Men creëerde de functie van Provinciaal Episcopale 'bezoekers' (in de volksmond bekend als 'vliegende [hulp]bisschoppen') om bijzondere pastorale zorg te bieden aan weigerende parochies. Desalniettemin werden in 1994 de eerste twee vrouwelijke priesters gewijd. Hun ervaringen waren het uitgangspunt van het populaire tv-programma *The Vicar of Dibley*. Tegen 2004, was een op de vijf priesters vrouwelijk, en sinds 2006 worden er per jaar meer vrouwen gewijd dan mannen.

Het was onvermijdelijk dat het bisschopsambt voor vrouwen ook op de agenda in Engeland zou komen te staan. De VS, Canada en Nieuw-Zeeland hadden al vanaf 1990 vrouwelijke bisschoppen gewijd. Enkele andere provincies bezonnen zich op het vraagstuk. Provinciale autonomie op dit punt werd aanvaard, hoewel de ruimte ook spanningen met zich meebracht. In 2005, 2006, 2008, en 2010, overwoog de Algemene Synode in Engeland maatregelen om vrouwelijke bisschoppen te wijden, maar zonder voldoende consensus te krijgen.

In november 2012, werd een voorstel aangenomen met twee derde meerderheid in de Huizen van de Bisschoppen en Geestelijken, maar men kwam een paar stemmen te kort in het Huis van de Leken, waardoor het voorstel werd afgewezen. Op 14 juli 2014, werd de wetgeving goedgekeurd door alle drie Huizen van de Synode. Het Huis van de Bisschoppen wil de eenheid bewaren, zowel binnen als buiten de Kerk van Engeland, en gaf daarom de volgende (geparafraseerde) verklaring uit:

- 1** De Kerk van Engeland staat volledig en ondubbelzinnig achter het besluit het geestelijke ambt open te stellen voor allen, ongeacht hun geslacht, en stelt dat degenen die met oprechte bedoelingen verordeneerd en gemandateerd zijn de ware en wettige houders van het ambt zijn welke ze innemen, en dus respect en canonieke gehoorzaamheid verdienen;
- 2** Iedereen die dient in de Kerk van Engeland moet bereid zijn om te erkennen dat de Kerk van Engeland een duidelijk besluit over de mogelijkheden voor ordinatie van het ambt heeft genomen;
- 3** Omdat de Kerk van Engeland nog steeds het historische episcopaat met andere kerken deelt, waaronder de Rooms-Katholieke Kerk, de Orthodoxe Kerk en de provincies van de Anglicaanse Gemeenschap, die nog steeds alleen mannen als priesters of bisschoppen wijden, erkent de Kerk van Engeland dat haar eigen duidelijk besluit over ambt en geslacht functioneert binnen een breder kader van overwegingen, zoals die te vinden zijn binnen de Anglicaanse Gemeenschap en de hele Kerk van God;
- 4** Zij die binnen de Kerk van Engeland op grond van hun theologische overtuiging niet in staat zijn om de bediening van vrouwelijke bisschoppen of priesters te ontvangen, blijven binnen de leer en de traditie van de Anglicaanse Gemeenschap, de Kerk van Engeland moet zich inspannen zodat zij zich thuisvoelen binnen haar leven en structuren; en
- 5** Er zullen pastorale en sacramentele voorzieningen voor de minderheid binnen de Kerk van Engeland worden getroffen zonder tijdslimiet, zodat de onderlinge band ervaren wordt en bijdraagt aan de bloei van de hele Kerk van Engeland.

Wat raakt ...

Demonstratie, georganiseerd door de Syrisch-Orthodoxe Kerk, in Enschede in loyale verbondenheid met vervolgte geloofsgenoten in Irak en Syrië.

Syrisch-orthodoxe in actie tegen ISIS

George Hanna uit Enschede, lid van de Syrisch-Orthodoxe Kerk, voerde het woord tijdens de stille tocht van 3 augustus jl. in Enschede georganiseerd door zijn kerk. Veel Syrisch-orthodoxe christenen in Nederland hebben familie in het Midden-Oosten en leven deze dagen in spanning.

‘Kerken en kloosters worden in Mosul vernietigd of ingenomen. Massa-executies vinden plaats. Eeuwenoud werelderfgoed wordt leeggeplunderd, verwoest en in brand gestoken. De radicaal-islamitische terreurbeweging ISIS wil maar één ding in het Midden-Oosten, namelijk de wortels van het christendom uitrukken en voorgoed vernietigen. Voor het eerst in 2000 jaar luiden geen kerkklokken meer in Mosul’, aldus Hanna in zijn toespraak.

‘Als Syrisch-Orthodoxe kan ik het anno 2014 niet bevatten wat mensen elkaar kunnen aandoen in het Midden-Oosten. Dagelijks zie ik beelden voorbijkomen op de sociale media, hoe christenen op afschuwelijke en barbaarse wijze om het leven worden gebracht, puur omdat ze een andere godsdienst hebben.’ Vijfduizend mensen hebben deelgenomen aan de stille tocht in Enschede om kenbaar te maken dat de tsunami van terreur van ISIS gestopt moet worden. ISIS verspreidt zich namelijk als een olievlek en wil niet alleen in Irak en Syrië een kalifaat stichten, maar ook elders.

‘Half augustus ben ik samen met 29 anderen in Enschede in hongerstaking gegaan om de Nederlandse regering op te roepen om humanitair te interveniëren in Irak, om een veilige zone te creëren voor christenen in de Nineveh-vlakte, de systematische vervolging in Irak te erkennen als een genocide, de bevolking te blijven voorzien van primaire le-

Aartsbisschop Polycarpus begroet een jonge demonstrant

vensbehoeften en zich blijvend in te zetten voor de rechten van etnische en religieuze minderheden in Irak. Wij hebben 35.213 handtekeningen verzameld onder de petitie en aan de Tweede Kamer overhandigd.

We hebben veel contact met onze familie die op de vlucht is geslagen voor de burgeroorlog in Syrië en voor het geweld van ISIS in Irak. Dagelijks horen we van hen via e-mails, facebook en telefoon. We horen van het dagelijkse geweld dat hen bedreigt en de onzekerheid waaronder ze moeten leven. Daarom komen we voor hen op. Het Iraakse leger kan de bevolking in Noord-Irak niet beschermen, zo is gebleken. Daarom moet de internationale gemeenschap in actie komen voor een langere periode.’

Als het leven pijn doet ...

Drs. Hans de Rie is lid van de beraadgroep Samenlevingsvragen van de Raad, en hij is oud-katholiek pastoor in de stad Rotterdam. Dat confronteert hem met vragen van leven en dood. Vragen waarover ook in de beraadgroep een discussie gaande is.

Ik loop het verpleeghuis binnen om een oude parochiaan te bezoeken. Ze is kort geleden opgenomen omdat het thuis niet meer ging. De arts heeft de diagnose Alzheimer geconstateerd. De vrouw is zich bewust van de situatie. Ik tref haar ineengedoken aan in de huiskamer. De tranen staan in haar ogen. Ze veert op als ze me ziet. 'Ik wil dit niet, pastoor', zegt ze. 'Waarom haalt onze lieve Heer me niet?'

Jaren geleden, na de dood van haar man, heeft ze een euthanasieverklaring opgesteld. 'Laat het nu maar gebeuren', zegt ze. Ze kijkt me vragend aan. 'Hoe denkt de kerk hier eigenlijk over?' Een pastorale ervaring die elke pastor kan overkomen. Een pasklaar antwoord is niet voor handen. Hoe pastoraal te handelen wanneer mensen lijden aan het geschonken leven en vragen om actieve levensbeëindiging. Is de vraag om actieve levensbeëindiging aanvaardbaar bij mensen die pijn hebben van het leven door de ziekte van dementie of lijden aan de gevolgen van de ouderdom?

Meestal komt de vraag het eerst op het bordje van de arts. De pastor komt later pas in beeld. Vaak is er schroom om met de pastor over het beladen onderwerp te spreken. Misschien ook wel uit vrees dat de vraag niet erkend zal worden. En is erkenning van diepe levensvragen niet juist wat ieder mens

hoopt? In het verhaal van *God met ons mensen* erkent God al onze levensvragen. Het kan niet anders dat God in zijn liefde voor de mens mee-lijdt wanneer het leven voor de mens pijn doet.

Zo zitten we midden in de maatschappelijke discussie van euthanasie met de vraag: hoe gaan we als christenen om met de vraag naar levensbeëindiging van een mens die pijn heeft aan het leven? In de politieke en maatschappelijke discussies is het thema actueel. De Raad van Kerken zoekt naar een weg om de discussie ook binnen de kerken

Pijnstillers?

te voeren. Maar hoe doe je dat? Binnen de beraadgroep Samenlevingsvragen is een taakgroep gevormd om deze vragen toe te spitsen om zo handvaten aan te kunnen reiken voor een kerkelijke discussie.

Zwarte Piet, ik zie je wel, maar hoor je niet

Ja, ik weet dat de regel hierboven verkeerd is. In het traditionele verhaal komt Zwarte Piet stiekem in de nacht en blijft, mede door zijn huidskleur, onzichtbaar voor de opgewonden kinderen. Maar dit jaar is het uiterlijk van Zwarte Piet onderwerp van discussie geworden, nog voordat de Pieten zelfs maar een stap in onze huizen konden zetten. Een bijdrage van Stefan Bernhard.

Wat is dat toch met de Zwarte Piet? Iedere keer als ik dit onderwerp ergens ter sprake breng, spelen de emoties hoog op. Voor de een is Zwarte Piet een dierbare herinnering aan de eigen kindertijd en een onmisbaar onderdeel van de Nederlandse cultuur. Voor de ander is dezelfde Zwarte Piet een uitdrukking van racisme en een overblijfsel van verkeerde denkbeelden over rassen. Beide standpunten leven onder de mensen. Ook in de Evangelische Broedergemeente, een kerk waarvan veel leden hun wortels in Suriname hebben. De stemmen zijn hier ongeveer gelijk verdeeld.

Straatbeeld: binnenkort verleden tijd?

Dat is uiteraard anders in de samenleving om ons heen. Daar zijn de tegenstanders in de minderheid. Daarom moeten zij ook harder roepen om gehoord te worden. Ze wijzen ons erop dat wij gevoeliger zijn geworden voor beelden en denkbeelden die verscholen gaan achter op het eerste gezicht onschuldige gebruiken of woorden. Maar met schreeuwen alleen kom je niet ver. Men zou meer tijd moeten nemen om elkaar te begrijpen en de verhalen achter de verantwoordiging te horen. Dat gebeurt nog veel te weinig. Er zouden meer gesprekken moeten plaatsvinden over denkbeelden die wij met ons meedragen en elkaar aanmeten.

Ik ben benieuwd wat Zwarte Piet zou zeggen: zou hij het flauwekul vinden en gewoon doorgaan. Of zou hij met een andere kleur best wel tevreden zijn? Wij kunnen het hem niet vragen. Hij is maar een figuur, waarin wij zelf kruipen. Wij moeten er dus zelf uitkomen. Misschien als Veegpiet, met enkele roetsporen op het gezicht. Of, zoals iemand laatst op Facebook voorstelde, als Oranje Piet. Dan kan je meteen de overgebleven oranje schmink van andere feestdagen opmaken. En dat is wel zo zuinig, en weer helemaal Nederlands.

Oecumene ter plaatse

Voetsporen van vrede

De gezamenlijke kerken van Spijkenisse organiseerden onlangs op zondag 'Voetsporen van vrede'. Normaal gesproken heeft elke (wijk)kerk een eigen aftrap van het seizoen. Afgelopen jaar ontstond in de raad van kerken van Spijkenisse het idee om gezamenlijk op te trekken. Al langer werd op deze oecumenische zondag aan kanselruil gedaan.

Vrede is niet iets dat je alleen in de kerk kunt maken. Dat moet de wereld in. Daarom werd besloten een activiteit buiten de kerkmuren te doen. Met 'Voetsporen van vrede' wilden de kerken gezamenlijk naar buiten treden. Men maakte een wandeling door de stad. Onderweg lunchte men met elkaar. En tenslotte vierde men de vrede bij de oude Dorpskerk.

Voetsporen ...

Coupe monnik

In *Geloven in Nederland* vertelt broeder Bernardus, abt van de Abdij Koningshoeven in Berkel-Enschot, over de coupe monnik. Van oudsher is de tonsuur (geschoren kruin) van de monnik een kaal geschoren hoofd met in bepaalde tradities een krans van wat dikker en langer haar ter hoogte van de slapen. Een krans die herinnert aan de doornenkroon van Jezus. Het afscheren van de haren is een verwijzing naar de verzaking van de wereld en al haar geneugten.

Daarom werd bij geestelijken een klein plukje haar afgeknipt – een verwijzing naar het afstand doen van de wereld. Dat plukje werd een klein rondje op de kruin – nog steeds het karikaturale beeld van de priester ook al is het lang verleden tijd. Maar kennelijk begrijpt men het nog steeds.

Friese kerkdienst in Alkmaar

Kerkdiensten in een dialect of in de tweede nationale taal, vind je niet alleen in de regio, maar ook elders. Een voorbeeld daarvan vormen de kerkdiensten in de Friese taal. Een klein aantal Friezen uit Noord-Holland heeft al weer enige maanden geleden een oecumenische viering in Kerkelijk Centrum 'De blijde Mare' in Alkmaar georganiseerd.

Voorganger was de Fries ds. Engele Wijnsma uit Bergen schrijft Venster, magazine van de kerken in Edam en Volendam. Een Fries combo tekende voor nostalgische klanken bij teksten die speciaal voor deze dienst zijn geschreven. Na afloop van deze 'Fryske Tsjinst' was er gelegenheid om na te praten bij een kop koffie en een glaasje Beerenburg.

Ambassadeur komt graag op bezoek

Als ambassadeur voor de plaatselijke oecumene is Jaap van der Linden op verzoek van het landelijk bureau van de Raad in de Week van gebed voor de eenheid te gast geweest bij de raad van kerken in Geldrop. De pastores en een aantal bevoegen mensen waren bijeen in het Antoniushuis aldaar. Onderwerp van gesprek was hoe deelnemers nieuwe inspiratie kunnen opdoen en hoe men de achterban meer kan betrekken bij de oecumenische activiteiten. Velen zullen die vragen herkennen. De landelijke Raad biedt via de website inmiddels drie instrumenten aan om een stap verder te komen met die vraag, namelijk:

Jaap van der Linden

- aan de hand van een checklist de eigen situatie evalueren;
- in een convenant vastleggen wat er gebeurt en wat men in de komende tijd nog meer samen gaat doen;
- en sinds kort de oecumene-scan, die ieder die de oecumene verder wil helpen, kan gebruiken om plaatselijk een nieuwe impuls aan de oecumene te geven.

Graag komt Jaap van der Linden ook bij andere raden op bezoek om te horen wat er plaatselijk allemaal leeft, om successen en zorgen te delen en om samen concrete handvatten te vinden voor nieuwe initiatieven. Want oecumene begint en bloeit uiteindelijk plaatselijk! Via het landelijk bureau kan men hem uitnodigen. Rechtstreeks bellen kan ook: 0591 367371 of lind49@hetnet.nl.

Pabostudenten

Pabo-studenten van het Saxion in Deventer maakten een tocht langs gebedshuizen in Amersfoort. Ze bezochten ook de Raad van Kerken en discussieerden over het thema 'respect'.

Wat verbindt ...

Ieder jaar komen ze met duizenden mensen bij elkaar in de Flevopolder. De Raad is aanwezig met een kleurrijke viering. Deze jonge man voegt nog een paar trefwoorden toe aan het plakkaat wat de organisatie van Opwekking heeft laten aanbrengen. 'Geloven is...' verbindend.

Bijbel in Gewone Taal - om samen te lezen

In oktober 2014 is er een nieuwe vertaling van de Bijbel verschenen, gemaakt door het Nederlands Bijbelgenootschap: de Bijbel in Gewone Taal. Het is een vertaling die leesbaar en duidelijk wil zijn voor zoveel mogelijk mensen. Het is een Bijbel in de taal die iedereen gebruikt, een Bijbel die mensen op een nieuwe manier aanspreekt. Een bijdrage van drs. Clazien Verheul, neerlandicus bij het Nederlands Bijbelgenootschap. Zij is één van de vertalers van de Bijbel in Gewone Taal.

In de *Bijbel in Gewone Taal* staan duidelijkheid en begrijpelijkheid voorop. De vertaling gebruikt gewone woorden, de zinnen zijn overzichtelijk en niet te lang, en het verband tussen de zinnen is duidelijk. Maar het uitgangspunt heeft meer consequenties: de *tekst* moet duidelijk zijn. Het moet bijvoorbeeld altijd helder zijn over wie of wat het gaat in de tekst. Dat betekent dat er soms informatie die impliciet in de tekst aanwezig is, expliciet verwoord moet worden.

Een voorbeeld is de vertaling van *oikoumenè* in Lucas 2:1. In *De Nieuwe Bijbelvertaling* staat dat 'alle inwoners van het rijk' zich moesten laten inschrijven, een vertaling die vergelijkbaar is met 'het gehele rijk' (*NBG-vertaling 1951*). De *Herziene Willibrordvertaling* spreekt van 'de hele wereld', net als de *Herziene Statenvertaling*. Voor de *Bijbel in Gewone Taal* zijn beide opties niet geschikt, want alleen wie de historische context goed kent, begrijpt wat er met dat rijk of die wereld bedoeld is. Een vertaling die voor iedereen begrijpelijk wil zijn, maakt expliciet wat voor de eerste lezers vanzelfsprekend was: het gaat om 'alle inwoners van het Romeinse rijk'. Lucas 2:1 luidt in de *Bijbel in Gewone Taal*: 'In die tijd werd er een bevel van keizer Augustus bekendgemaakt. Hij wilde alle inwoners van het Romeinse rijk laten tellen.'

Gods nieuwe wereld

Het uitgangspunt van duidelijkheid en begrijpelijkheid heeft ook consequenties voor de

weergave van traditionele, Bijbelse termen. Dat zijn woorden en uitdrukkingen die vandoord in Bijbelvertalingen staan, maar in het dagelijks taalgebruik nauwelijks voorkomen. Voor sommige van die termen had elke denominatie zijn eigen vertaling: bij het hardop bidden van het Onzevader bekend de bidder die nog in zijn oude traditie staat, kleur met 'bekoring' of 'verzoeking'. Ook 'heerlijkheid' en 'glorie' zijn gemunt door de ene of de andere traditie.

Sommige traditionele termen zijn door en door vertrouwd voor wie met de Bijbel en de Bijbelse taal is opgegroeid, en soms zijn ze ook bij een breder publiek bekend. Maar dat

wil niet zeggen dat men werkelijk weet wat deze termen betekenen. Is een woord als 'verbond' duidelijk, is 'rechtvaardiging' gewone taal, wordt 'zonde' en 'beking' wel begrepen? Het zijn woorden die in het dagelijks taalbegrip iets anders betekenen dan in de Bijbel. Ook deze begrippen zijn voor de *Bijbel in Gewone Taal* op hun begrijpelijkheid getoetst, en in veel gevallen is gekozen voor een nieuwe weergave.

Een voorbeeld is 'het koninkrijk der hemelen' of 'Gods koninkrijk'. De argeloze lezer zal hier de gewone, geografische-politieke betekenis van het woord lezen en denken aan iets dat zich op een bepaalde, specifieke locatie bevindt – het 'koninkrijk der hemelen' zal dan wel 'in de hemel' zijn. Maar het nieuwtestamentische begrip *basileia* wijst niet op een koninkrijk in de gangbare betekenis. Het verwijst naar Gods heerschappij over de hele wereld, die een nieuwe werkelijkheid

inhoudt die totaal anders is dan de oude aardse werkelijkheid. Die heerschappij is al begonnen met het optreden van Jezus en met zijn dood en opstanding, de definitieve voltooiing ervan zal nog komen. De *Bijbel in Gewone Taal* drukt dat uit met een nieuw begrip: Gods nieuwe wereld.

Samen lezen

Dit voorbeeld laat goed zien wat de *Bijbel in Gewone Taal* met duidelijkheid en begrijpelijkheid bedoelt. En het laat ook zien wat deze vertaling kan betekenen voor de oecumene. De inhoud van de Bijbel is opnieuw onder woorden gebracht zonder de geijkte taal van de ene of de andere traditie te gebruiken, in een taal waarin iedereen zich kan herkennen. De *Bijbel in Gewone Taal* is een vertaling die iedereen insluit, wat zijn achtergrond ook is. Dat biedt de mogelijkheid om samen – opnieuw – na te denken over wat je leest en er met elkaar over te praten.

Efeziërs 4:1-6, *Bijbel in Gewone Taal*

Leef in vrede met elkaar

¹ Jullie weten dat ik in de gevangenis zit omdat ik de Heer dien. Vanuit de gevangenis vraag ik jullie om te leven op een manier die bij christenen past.

God heeft jullie uitgekozen. ² Denk daarom niet aan jezelf, maar wees altijd vriendelijk en geduldig. Verdraag elkaars fouten, en houd van elkaar. ³ De heilige Geest heeft ervoor gezorgd dat jullie een eenheid zijn. Doe je uiterste best om die eenheid te bewaren, door in vrede met elkaar te leven.

⁴ Leef met elkaar alsof jullie één lichaam zijn, met één geest. Want jullie zijn allemaal door God uitgekozen om gered te worden. Daar vertrouwen jullie op. ⁵ Jullie hebben dezelfde Heer, hetzelfde geloof, dezelfde doop. ⁶ En jullie hebben dezelfde God, de Vader van alle mensen. Hij is belangrijker dan alles en iedereen, hij geeft leven aan alles en iedereen, hij is aanwezig in alles en iedereen.

Opdat zij allen één zijn

Nu de Protestantse Kerk in Nederland tien jaar bestaat, benadrukt Arjan Plaisier, scribe van deze kerk, het belang van kerkelijk samengaan voor de oecumene. Als je één bent, is er een band. Bij de eerste de beste hobbel in het contact keer je elkaar minder snel de rug toe. En daarbij: er is ook een Bijbelse opdracht.

Naar aanleiding van tien jaar Protestantse Kerk is een boek uitgegeven onder de titel: *The Protestant Church in the Netherlands: Church Unity in the 21st century – stories and reflection*. Ik ga dit boek niet samenvatten, maar wil graag van de gelegenheid gebruiken het belang van kerkelijke verenigingen voor de oecumene te onderstrepen. Ik weet het: 'het doel is de weg', het is belangrijk wanneer we in 'de oecumene' elkaar ontmoeten, elkaar gaan kennen en waarderen. Oecumene is wat anders dan een spoorboekje die met een sneltreinvvaart naar kerkelijke vereniging brengt. Het is leven met elkaar en je verantwoorden naar elkaar. Het is beseffen dat je een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebt naar de samenleving.

Je leert elkaar pas goed kennen, wanneer je weet tot een en dezelfde kerk te behoren. Dan wordt oecumene pas echt serieus. Daarbuiten blijft er iets vrijblijvends aan zitten, en kan het of een luxeproduct worden, of een restopdracht. Vlot het even niet met de gesprekken, dan kun je gemakkelijk weer uit de verte naar elkaar wuiven. Daarom is kerkvereniging belangrijk. Daarom is het goed wanneer ervaring van kerken die verenigden een plaats krijgt in het bredere oecumenische landschap. Als een herinnering aan een belangrijke opdracht van de oecumene: opdat zij allen één zijn. Als teken van de inspanning die dat geeft. En als bemoediging dat het echt mogelijk is: samen één kerk zijn in Christus' naam.

En toch is daarmee niet alles gezegd. Oecumene is ook het streven naar 'echte' kerkelijke vereniging. Ieder die geen vreemdeling in Jeruzalem is, weet dat dit niet zomaar tot stand komt. Aan de totstandkoming van de Protestantse Kerk in Nederland ging een lang traject vooraf. Toen het tot kerkvereniging kwam, bleek niet iedereen daarmee te kunnen instemmen. Gelukkig is deze er toch gekomen. Niet omdat alle verschillen waren opgelost, maar wel omdat deze voortdurende scheiding niet meer te rechtvaardigden was.

Bezoekers jubileumviering PKN in de Fonteinkerk in Nijkerk

Berichten

Leden van de Raad

De plenaire vergadering van de Raad van Kerken heeft enkele nieuwe leden kunnen verwelkomen. Diaken Frits Pasveer is de nieuwe primus voor de Protestantse Kerk in Nederland; pastoor Arjen Bultsma uit Bolsward maakt het drietal leden van de Rooms-Katholieke Kerk compleet; prof. dr. Peter Nissen is de nieuwe afgevaardigde vanuit de Remonstrantse Broederschap en Joan Lena (foto hier naast) vertegenwoordigt als secundus van priester Hildo Bos de Orthodoxe Kerk in Nederland.

Kerkennacht 2015: Kerk Binnenste Buiten

Niet meer weg te denken uit de kaart van oecumenisch Nederland: Kerkennacht. In het weekeind van 19 naar 21 juni in 2015 (dus over ruim een half jaar) is het weer zo ver. Vorige keer waren er 60 plaatsen die meededen, we gaan nu op naar de 100, met een mooie spreiding door het hele land. Ook Zeeland gaat nu meedoen, zo verwacht de landelijke stuurgroep.

De Kerkennacht heeft dit keer een thema: *Kerk Binnenste Buiten*. De wereld loopt zo de kerk in, de kerk

stroomt uit de wereld in. De organisatie van de Kerkennacht gaat meer digitaal werken en vooral gebruik maken van de sociale media. Daarmee verwacht men nog meer jonge mensen te bereiken. De programma's per kerk moeten dan ook in die richting worden gemaakt. Op 27 november is er een bijeenkomst in de Bergkerk, dr. A. Kuyperlaan 2 te Amersfoort. Kees Posthumus is gevraagd om het thema door te nemen, ter inspiratie voor allen die meedoen. Meer informatie en contactadres: www.kerkennacht.nl en nfo@kerkennacht.nl.

Vrijwillige bijdrage lezers gevraagd

Het bureau van de Raad van Kerken vraagt alle lezers van Oecumenisch Bulletin om een vrijwillige bijdrage. In principe is de uitgave gratis, want de Raad wil graag dat zo veel mogelijk mensen op de hoogte zijn van de oecumenische ontwikkelingen. Maar natuurlijk zijn er wel kosten. Als iedere ontvanger € 16,00 betaalt, zijn de kosten gedekt. Dit jaar waren er vijf nummers die van de giften betaald worden: twee nummers met actueel nieuws, één themanummer over Kerk en Stage, en twee boeken, respectievelijk één met theologische opstellen (*Raven*) en een uitgave met gebeden (*Eén druppel jou*). Een deel van de kosten van de boeken is al gedekt door giften van fondsen en enkele toegewijde oecumenici, maar er zijn natuurlijk ook verzendkosten e.d..

‘Erbarme Dich’

Op veel plaatsen klinken Gebeden om Vrede. Het aantal steden en dorpen dat zich verbindt aan het zogenoemde Coventry Gebed is groeiende. Uitgesproken en onuitgesproken emoties, gedachten, belevingen en verbondenheid met het geweld dat vandaag op zoveel plaatsen in de wereld mensen raakt. ‘Erbarme Dich’, ‘Heer, ontferm U’.

Bijzonder was de plaats waar het ‘Erbarme Dich’ uit de Matteüspassion klonk, vertolkt door de Georgische violiste Lisa Bathiasvili. Niet in een kerk. Niet op een manifestatie voor vrede. Maar tijdens het Prinsengrachtconcert op een zomeravond in augustus jl.

zoeken naar een weg van vergeving

Een ‘Erbarme Dich’ voor de slachtoffers en de nabestaanden van de niet te bevatten vliegcrash MH17. Zo verbond zij het ‘Erbarme Dich’ met zoveel dierbaren die door deze ramp in Oekraïne zijn getroffen.

Haar verbinding van het muziekstuk met mensen ging verder. Ze verbond het met de slachtoffers van geweld – daar waar mensen opstaan tegen elkaar. Nu, maar ook zoals zes jaar geleden in haar geboorteland Georgië. In haar zoeken naar een weg van vergiving en verdergaan vanuit het geweld raakte zij de woorden aan van ‘Erbarme Dich’ uit de Matteüspassion van Bach. Het is dit muziekstuk waarin voor haar wegen samenkomen om verder te kunnen. ‘Heer, ontferm U.’

Haar kwetsbaarheid, openheid en kracht raakten mij bij het horen van haar woorden als verbinding naar de vertaling van dit muziekstuk op een Amsterdamse gracht. Alsof zij even de hoorders optilde; de honderden bijeen in hun bootjes en duizenden voor de tv. Want mijns inziens was het niet alleen het muziekstuk waar zovelen naar luisterden op dat moment, maar leek het alsof we allen werden verbonden aan dat ene gebed ‘Heer, ontferm U’.

Het ontroerde mij diep hoe deze Lisa Bathiasvili tijdens dít Prinsengrachtconcert haar hart opende met haar muziek en haar woorden zodat ook wij ons hart ermee konden verbinden. Het raakte mij hoe haar hart sprak als een teken van vrede in de wereld van vandaag met het ‘Erbarme Dich’. ‘Heer ontferm U’. Ook over haar.

Margarithe Veen

